Так для мяне пачалася вайна

З успамінаў удзельніка вызвалення Хоцімска, падпалкоўніка ў адстаўцы Маісейкіна Аляксея Канстанцінавіча, ураджэнца Хоцімска.

—У 1941 годзе я скончыў ваеннапалітычнае вучылішча ў г. Хабараўску. А ўжо ў верасні быў прызначаны палітруком 7-ай роты 1324 стралковага палка, 413-ай стралковай дывізіі. Асабовы склад дывізіі ў асноўным быў з сібіракоў. У хуткім часе пагрузіліся ў эшалон і адправіліся на фронт.

Наш полк прыбыў ноччу на станцыю Вузлавая Тульскай вобласці. Фашысцкая авіацыя разбамбіла яе, былі спалены склады са збожжам, цягнік з прадуктамі харчавання, а таксама ваеннымі грузамі. 18 лістапада 1941 года на нашу дывізію нанеслі моцны ўдар гудэрыянаўскія часці на Балахоўскім напрамку. У гэтым парадку размяшчаўся штаб палка. Камандзір палка Д.М. Карнееў, камісар Ф.У. Кузняцоў, старшы лейтэнант В. Наздрухін і малодшы лейтэнант А. Андрэенка сабралі рэштκі асабовага саставу, якія абаранялі школу, усіх параненых, якія маглі ўдзельнічаць ў далейшым руху цяжка параненых. Камісар палка таксама атрымаў раненне ў баі.

Салдатаў у роце засталося зусім мала. Была пастаўлена перад намі задача: прарывацца праз варожае кальцо, нягледзячы на страты! Немцы пускалі ракеты, праз узмацніцель круцілі пласцінкі з запісам рускіх песень. Прапаноўвалі нам здавацца. Праз нейкі час нашы разведчыкі паведалі аб магчымасці выйсці з акружэння. Праціўнік выявіў нас са спазненнем, адкрыў моцны агонь. У маім узводзе былі забіты два і паранены сем байцоў. Задача праравацца была выканана... Чацвёра сутак байцы на невялікім участку Балахова, Дзядзілава сваім супраціўленнем ворагу дазволілі Чырвонай арміі значна ўмацаваць абарону.

Мы прайшлі вышыню, пераадолелі невялікую рэчку і накіраваліся ў напрамку Калодзежнай. Астаткі дывізіі былі перафарміраваны.

У далейшым удзельнічаў у жорсткіх баях у раёне Тулы, Серпухава, Юхнава.

Самым памятным для мяне стаў дзень 24 верасня 1943 года, калі праравáўшы абарону праціўніка ў дзесяць гадзін раніцы, полк дасягнуў мяжы роднай Беларусі — в. Малая Ліпаўка Хоцімскага раёна.

Камандзір дывізіі папрасіў дазволу ў камандуючага 50-ай Арміі Болдзіна начною атакаю выбіць немцаў з Вялікай Ліпаўкі.

Пачалі наступленне. Наш полк наступаў “у лоб’’.

Немцы кантратакавалі з Хоцімска. Полк адбіў чатыры варожых атакі. Не дабіўшыся поспеху, немцы “кінулі” на нас танкі. Нашы саперы з 407 палка пад прыкрыццем туману замініравалі дарогі, якія ішлі з Хоцімска. Некалькі варожых машын падарваліся на мінах, але працягвалі наступленне. Услед за танкамі пайшлі аўтаматчыкі. Чырвонаармейцы адсеклі пяхоту немцаў і самі пайшлі ў атаку. У хуткім часе мы авалодалі вёскаю Альшоў, выбілі ворага з вышыні 167,8 м.

На дарозе каля в. Альшоў мы ўбачылі калону мірных жыхароў, якіх немцы хацелі забраць з сабою для прыкрыцця. Байцы кінуліся ў рашучую атаку, у выніку

якой вораг быў знішчаны, а жыхары вёскі вызвалены. Да вечара 26 верасня 1943 года ў 19.30 Хоцімск — першы раённы цэнтр Магілёўскай вобласці быў вызвалены ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. У гэты дзень па маскоўскаму радыё Левітан абвясціў, што воінскія часці Бранскага фронту перасеклі граніцу Савецкай Беларусі.

У далейшым наш полк дзейнічаў у складзе 108-ай стралковай дывізіі, дайшоў да г. Данцыга.

За баявыя заслугі перад Радзімай быў узнагароджаны трыма ордэнамі Айчыннай вайны, двума ордэнамі Чырвонай Зоркі, медалямі.

Наталля КАЦЯШОВА.

Кацяшова, Н. Так для мяне пачалася вайна : [аб вызваленні Хоцімска ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў] / Наталля Кацяшова // Шлях Кастрычніка. — 2010. — 25 верасня. — С. 2.